İndirilme Tarihi

11.11.2026 20:25:52

İLA158 - Osmanlı Türkçesi - İlahiyat Fakültesi

Genel Bilgiler

Dersin Amacı

Osmanlı Türkçesinde geçen Türkçe, Arapça ve Farsça kökenli kelimelerin imlasıyla ilgili temel kuralları öğretmek, bu alanda yazılmış eski ve modern metinleri okuma, anlama ve bu metinlerden yararlanma yeteneğini kazandırmak, matbu ve el yazısı metinlere dair araştırma yapma becerisini elde etmeyi sağlamaktır.

Dersin İçeriği

Türklerin kullandığı alfabeler, Osmanlı Türkçesinin tarihî gelişimi, Arap-İslam alfabesi, transkripsiyon işaretleri, sessiz ve sesli/okutucu harflerin özellikleri ve bunlara dair kurallar, Osmanlı Türkçesinde eklerin yazılışı, kelime türleri (isim, fiil, sıfat, zamir, zarf, edat, bağlaç vb.), Osmanlı Türkçesinde geçen tamlamlar, yazı çeşitleri ve bunlarla ilgili örnekler, Osmanlı Türkçesine Arapça ve Farsçadan geçen unsurlar, manzum ve mensur metin incelemeleri, el yazısı metin okumaları bu dersin konuları arasında yer almaktadır.

Dersin Kitabı / Malzemesi / Önerilen Kaynaklar

Sıtkı Nazik. Osmanlı Türkçesi. Sonçağ Akademi Yay., Ankara, 2025. M. Şamil Baş (ed.). Osmanlı Türkçesi Okuma Yazma Kılavuzu. Okur Akademi Yay., İstanbul, 2018 Muharrem Ergin. Osmanlıca Dersleri. Boğaziçi Yay., İstanbul, 2003. Numan, Külekçi. Osmanlı Türkçesi Kolay Okuma Yazma Öğretimi. Sahhaflar Kitap Sarayı, İstanbul, 2015. Mehmet, Eminoğlu. Osmanlı Vesikalarını Okumaya Giriş, TDV Yay., Ankara, 2011. İ. Hakkı Aksoyak. Osmanlı Türkçesi Okuma Kitabı. Grafiker Yay., Ankara, 2014. Menderes Coşkun. Uygulamalı Osmanlı Türkçesi Ders Kitabı. Birleşik Dağıtım Kitabevi, İstanbul, 2008. Muhammed Ali Ensari. Osmanlıca İmla Müfredatı. Hayrat Neşriyat, Isparta, 2015. Ferit Develioğlu. Osmanlıca Türkçe Ansiklopedik Lugat. Aydın Kitabevi Yay., Ankara, 2007. Ahmet Doğan. Osmanlı Türkçesi Sözlüğü. Akçağ Yayınları, Ankara, 2010. Şemseddîn Sâmî. Kâmûs-i Türki. Kapı Yayınları, İstanbul, 2013.

Planlanan Öğrenme Etkinlikleri ve Öğretme Yöntemleri

Öğrencilerin hazır bulunuşluk durumu ve bilişsel düzeyleri dikkate alınarak "etkin (aktif) öğrenme", "yapılandırmacı öğrenme", "basamaklı öğretim programı", "temel öğretme modeli" gibi öğrenme etkinlikleri ve modelleri uygulanmaktadır. Bunun yanı sıra "düz anlatım (takrir)", "problem çözme", "tartışma", "soru-cevap" vb. yöntemlere de başvurularak ders işlenmektedir.

Ders İçin Önerilen Diğer Hususlar

Ders, daha ziyade bol bol metin okumayı gerektiren, yani uygulamaya yönelik bir ders olduğundan ötürü öğrencilerin ek dersler, kurslar yardımıyla okuma alışkanlığı edinmeleri gerekmektedir. Üstelik dersin daha verimli işlenebilmesi için hem sınıf mevcudunun az olması hem de haftalık ders saatinin artırılması, hatta iki dönem hâlinde verilmesi daha uygun görünmektedir.

Dersi Veren Öğretim Elemanı Yardımcıları

Yardımcı eleman yoktur.

Dersin Verilişi

Sunu, yüz yüze ders anlatımı (takrir), soru-cevap, tartışma, örnek metin okumaları yaptırma

Dersi Veren Öğretim Elemanları

Prof. Dr. Sıtkı Nazik

Ders Öğrenme Çıktıları

1. Osmanlı Türkçesinin tarihi gelişimini, alfabesini ve transkripsiyon işaretlerini tanır.
2. Osmanlı Türkçesinin genel özelliklerini ve dil bilgisiyle alakalı temel kuralları öğrenir.
3. Osmanlı Türkçesinde geçen yapım ve çekim eklerine dair bilgi sahibi olur.
4. Osmanlı Türkçesinde kullanılan isim, fiil, zamir, sıfat gibi muhtelif kelime türlerini tanır.
5. Osmanlı Türkçesindeki Arapça ve Farsça unsurlar (ekler, kelimeler ve çeşitleri, anlamları) hakkında bilgi sahibi olur.
6. Yazı çeşitlerini öğrenir ve bunlarla ilgili örnekleri okuma becerisi kazanır.
7. Osmanlı Türkçesiyle yazılmış matbu ve el yazısı metinleri okur.

Haftalık İçerikler

Sıra	Teorik	Uygulama	Laboratuvar	Hazırlık Bilgileri	Öğretim Metodları
1	Osmanlı Türkçesinin mahiyeti ve tarihsel gelişimi				Sunu, yüz yüze ders anlatımı (takrir), soru-cevap, tartışma, örnek metin okumaları yaptırma
2	Osmanlı Türkçesi alfabesi, transkripsiyon işaretleri ve bunlara dair alıştırmalar				Sunu, yüz yüze ders anlatımı (takrir), soru-cevap, tartışma, örnek metin okumaları yaptırma
3	Osmanlı Türkçesinde kullanılan sessiz harfler, özellikleri ve kelime örnekleri				Sunu, yüz yüze ders anlatımı (takrir), soru-cevap, tartışma, örnek metin okumaları yaptırma

Sıra	Teorik	Uygulama	Laboratuvar	Hazırlık Bilgileri	Öğretim Metodları	
4	Yardımcı/Okutucu harfler, özellikleri, geçtikleri kelimelere dair örnekler				Sunu, yüz yüze ders anlatımı (takrir), soru-cevap, tartışma, örnek metin okumaları yaptırma	
5	Türkçe kelimelerin imlası ve kelime çeşitleri ve bunlarla alakalı alıştırmalar				Sunu, yüz yüze ders anlatımı (takrir), soru-cevap, tartışma, örnek metin okumaları yaptırma	
6	Şahıs ekleri, yapım ekleri, isim çekim ekleri ve metin örnekleri				Sunu, yüz yüze ders anlatımı (takrir), soru-cevap, tartışma, örnek metin okumaları yaptırma	
7	Zamanlar, fiil çekim ekleri, kipler, zamirler, zarflar, edatlar, bağlaçlar ve bunlara dair örnek metinler				Sunu, yüz yüze ders anlatımı (takrir), soru-cevap, tartışma, örnek metin okumaları yaptırma	
8	Vize sınavı				Vize	Vize
9	Vize Sınavı Sonrası Değerlendirme ve Öğrenci Geri Bildirimi; Osmanlı Türkçesinde sıfatlar, sayılar, ebced hesabı, ay ve gün isimleri, metin örnekleri				Sunu, yüz yüze ders anlatımı (takrir), soru-cevap, tartışma, örnek metin okumaları yaptırma	
10	Osmanlı Türkçesinde kullanılan yazı çeşitleri, özellikleri ve bunlara dair örnekler				Sunu, yüz yüze ders anlatımı (takrir), soru-cevap, tartışma, örnek metin okumaları yaptırma	
11	Osmanlı Türkçesinde tamlama çeşitleri, Arapça ve Farsça isim tamlamalarının imlası ve çeşitleri, bunlarla ilgili örnekler				Sunu, yüz yüze ders anlatımı (takrir), soru-cevap, tartışma, örnek metin okumaları yaptırma	
12	Arapça harfler ve kelimelere ait özellikler, isimler, isimlerde tekillik çoğulluk, kalıplarıyla beraber isim çeşitleri ve bunlara dair örnekler				Sunu, yüz yüze ders anlatımı (takrir), soru-cevap, tartışma, örnek metin okumaları yaptırma	
13	Arapça unusurlardan mastarlar, kalıplarıyla beraber mastar çeşitleri, bağlaçlar, edatlar ve bunlarla ilgili örnekler				Sunu, yüz yüze ders anlatımı (takrir), soru-cevap, tartışma, örnek metin okumaları yaptırma	
14	Osmanlı Türkçesinde Farsça unsurlar; isimler, mastarlar, fiillerde zamanlar, türemiş ve birleşik filler vb. konular				Sunu, yüz yüze ders anlatımı (takrir), soru-cevap, tartışma, örnek metin okumaları yaptırma	
15	Manzum ve mensur tarzda basılı ve el yazısı metin okumaları. Konuların genel tekrarı ve değerlendirilmesi.				Sunu, yüz yüze ders anlatımı (takrir), soru-cevap, tartışma, örnek metin okumaları yaptırma	

İş Yükleri

Aktiviteler	Sayısı	Süresi (saat)
Vize	1	1,00
Final	1	1,00
Bütünleme	1	1,00
Ara Sınav Hazırlık	1	3,00
Final Sınavı Hazırlık	1	3,00
Uygulama / Pratik	5	10,00
Okuma	1	2,00

Değerlendirme

Aktiviteler	Ağırlığı (%)
Vize	40,00
Final	60,00

İlahiyat Fakültesi / İlahiyat X Öğrenme Çıktısı İlişkisi

	P.Ç. 1	P.Ç. 2	P.Ç. 3	P.Ç. 4	P.Ç. 5	P.Ç. 6	P.Ç. 7	P.Ç. 8	P.Ç. 9	P.Ç. 10	P.Ç. 11	P.Ç. 12	P.Ç. 13	P.Ç. 14	P.Ç. 15
Ö.Ç. 1	4	1	2	4	3	4	3	2	2	3	3	1	3	1	3
Ö.Ç. 2	4	2	2	3	5	5	4	3	3	3	3	1	4	2	4
Ö.Ç. 3	5	3	5	4	4	5	5	4	3	2	3	2	5	3	5
Ö.Ç. 4	3	3	4	4	4	5	5	4	3	2	4	2	5	3	5
Ö.Ç. 5	3	3	3	5	3	4	4	3	4	4	4	3	5	3	4
Ö.Ç. 6	4	4	4	4	4	4	4	5	5	4	5	4	5	3	5
Ö.Ç. 7	3	2	3	4	5	5	4	2	4	3	4	3	2	3	4

Tablo :

P.Ç. 1 : P.Ç.1. İlahiyat alanında temel kavramları kavrar, kavramlar arası ilişkilere hâkimdir.

P.Ç. 2 : P.Ç.2. Bireysel farklılıkları dikkate alarak din hizmeti sunabilme yol ve yöntemlerini öğrenir.

P.Ç. 3 : P.Ç.3. Alanında edindiği kuramsal ve uygulamalı bilgileri; eğitim-öğretim, araştırma ve topluma hizmet alanlarında kullanır.

P.Ç. 4 : P.Ç.4. İlahiyat alanı için uygun araçları seçer, kullanır, geliştirir ve bilişim teknolojilerinden etkin bir şekilde yararlanır.

P.Ç. 5 : P.Ç.5. Klasik ve güncel dini meseleleri saptama, tanımlama, yorumlama, formüle etme ve çözme becerisine sahiptir; bu amaçla uygun analiz, sentez ve modelleme yöntemlerini seçer ve uygulamadaki yansımalarını değerlendirir.

P.Ç. 6 : P.Ç.6. Türkçe ve en az bir yabancı dilde sözlü/yazılı etkin iletişim/hitabet kurma ve anlatım becerisine sahiptir.

P.Ç. 7 : P.Ç.7. İlahiyat alt dalları ve diğer bilim alanları ile ilişki kurarak disiplinler arası araştırma-inceleme, yorum ve analiz yapar.

P.Ç. 8 : P.Ç.8.Kendini motive edebilme, bilgiye erişebilme, bilim ve teknolojideki gelişmeleri izleme, zaman yönetimi, kendini sürekli yenileme becerisi ve yaşam boyu öğrenme bilincine sahiptir.

P.Ç. 9 : P.Ç.9. Bireysel inisiyatif alarak bağımsız çalışır veya ekip üyesi olarak sorumluluk alır.

P.Ç. 10 : P.Ç.10. Sorumluluğu altındakilerin kişisel ve mesleki alandaki gelişimine yönelik etkinlikleri planlar.

P.Ç. 11 : P.Ç.11. Uzmanlık bilgisini, toplumsal sorumluluk bilinciyle bilimsel ve ahlaki değerlere uygun olarak kullanır.

P.Ç. 12 : P.Ç.12. Dini anlayış ve uygulamaların evrensel ve toplumsal boyutlardaki (güvenlik, sağlık, iktisat, çevre, vb.) etkileri ve hukuksal sonuçları konusunda farkındalık sahibidir.

P.Ç. 13 : P.Ç.13. Değişen hayata ve yeniliğe karşı açık tutuma sahiptir.

P.Ç. 14 : P.Ç.14. Bilimsel, toplumsal, ekonomik, yasal ve siyasal gelişmelerden haberdardır.

P.Ç. 15 : P.Ç.15. Edindiği ilahiyat bilgisinin gerekleri doğrultusunda davranır, tutum ve davranışlarıyla topluma örnek olur.

Ö.Ç. 1 : Osmanlı Türkçesinin tarihi gelişimini, alfabesini ve transkripsiyon işaretlerini tanır.

Ö.Ç. 2 : Osmanlı Türkçesinin genel özelliklerini ve dil bilgisiyle alakalı temel kuralları öğrenir.

Ö.Ç. 3 : Osmanlı Türkçesinde geçen yapım ve çekim eklerine dair bilgi sahibi olur.

Ö.Ç. 4 : Osmanlı Türkçesinde kullanılan isim, fiil, zamir, sıfat gibi muhtelif kelime türlerini tanır.

Ö.Ç. 5 : Osmanlı Türkçesindeki Arapça ve Farsça unsurlar (ekler, kelimeler ve çeşitleri, anlamları) hakkında bilgi sahibi olur.

Ö.Ç. 6 : Yazı çeşitlerini öğrenir ve bunlarla ilgili örnekleri okuma becerisi kazanır.

Ö.Ç. 7 : Osmanlı Türkçesiyle yazılmış matbu ve el yazısı metinleri okur.